

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De aliis rebus vitæendis à Superiore, dum recipit à subdito rationem
conscientiæ. Cap. XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

quod interim pluribus defectibus eius, vel eorum auditis ab aliis, rationem conscientiae reddentibus, eos bene lauent & confundant. Et adhuc peius esset, si Superior alicui alteri diceret, id eo se eum referuare pro ultimo loco, quod habeat contra illum aliqua puncta. Haec enim minime communicata cum altero, non olent Patris, sed Iudicis seueri spiritum, & vehementer auertunt, si resciantur, à sincera sui manifestatione, & beneuolentià necessariâ erga Superiorem, quam Superior à Societate iubetur quærere, & conciliare in subdito, non verò dare causas eam non habendi.

88. *Quartò.* Neque is Superior paternè ageret, immò nec nomen Iudicis mereret, si in ratione conscientiae rogatus ab aliquo subdito, ut si quid contra eum habet, ei dicat, diceret, se nihil habere, & interim sciret subditum, se à Superiore antea coram aliquo esse traductum, & se esse in malâ apud Superiorem opinione: vel si post redditam rationem conscientiae, hoc ipsum resciret à Superiore post rationem conscientiae redditam, alicui alteri esse dictum. Incredibiliter hæc auertunt etiam bonos, ne se Superiori vnguam sincerè manifestent, sed tanquam carnicinam quandam horreant sui manifestationem: uti de facto multi horrent, experti talium Superiorum procedendi modum, qui ne quidem in bonis Iudicibus cernitur.

89. *Quintò.* Etiam hoc auertit à sincera sui manifestatione, dum se manifestans, aduertit in Superiore vel malam de se Superioris opinionem, vel suspensionem rei alicuius grauis, quam clarè Superior proderet, si subdito, respondenti ad punctum illud 2. Instructionis de reddendâ ratione conscientiae: *Quomodo se habeas circa Obedientiam, Paupertatem, & Castitatem*, post auditos aliquot eius defectus veniales circa hæc, ei diceret certo quodam modo pronuntiationis, redolente incredulitatem in Superiore: *Puto vos in hac manifestatione non decipere Dominum Deum. Miror, quod hos solùm defectus leues circa vota dixeritis. Vel, (quod peius esset,) si diceret: Nuper Pater Spirituales, vel Pater quidam obtinuit à me licentiam absoluedi quendam à casu referuato, suistis ne vos ille vereor, ne vos in illius casum incideritis.* Tali enim interrogatione, non extorquebit à subdito, ut id manifestet, alicui sine illâ se aperuisset, si haberet animum sincerè se aperiendi, alienabit autem à se valdè subditum, hac de eo suspicione ei ipsi patefactâ. Nam quamuis Superior habeat ius sciendi lapsus in casum referuatum suorum, & subditi debeant eos manifestare, et si iam ab alio valdè absolutos; tamen velle id tunc rescire à subdito, non prodesset, quia ei non diceret, si per se antea non dixit, noceret autem plurimum, quia sic eum à se magis auerteret. Quocirca, si etiam in eo casu, in quo sub peccato mortali quis tenetur alterum corrigere, non debet id facere, nec obligatur, & stultè id faceret,

sup

& cum peccato, quia esset sermo otiosus, quia nec necessarius, nec utilis, si non est spes emendationis, & periculum alicuius damni proprii; multò minùs debet Superior, uti nec tenetur interrogare Subditum, an incidit in referuatum, si illum per se non aperuit, quia non tenetur sub peccato hoc ab eo inuestigare. Immo nec debet, uti prudenter monuit P. Claudius in quodam Responso infra citando.

Quinimò, non tantùm in ratione conscientiae Superior non debet se exhibere subdito, quam malè de eo sentientem, sed semper, saltem multò antea. Quà de re præclare scripsit P. Claudius in 1. ad Superiores epistolâ: *Manifestè inquit, apparet non aperiri medicamento ianuam, sed ocludi, cum Superior suspicandam causam præbet, vel se minùs diligere, aut malè sentire, aut sperare de filio. Atque hæc, quam dico, fiduciam, Patres charissimi, non credere debemus, in ipso necessitatis articulo (qui solet esse, vel dum ratio conscientiae redditur, vel dum alio tempore), aliquis eum (sua tentatione, vel perturbatione recurrit ad Superiorem pro consilio, vel solatio, vel auxilio) in subditos gigni posse, licet tunc, amantissimis verbis eam efficere conemur, sed necessarium est præterito tempore, variis occasionibus, ac beneficiis, tum ostendendo curam etiam corporalium illius necessitatum, tum familiarius eum ipso agendo, tum denique aliis rationibus, apud eum. Et alias communiter hanc amoris opinionem collectam esse demonstrando. Parum cauta est simplicitas, inquit S. Nazianzenus: Minime enim suspicatur orat. improbitatem, cuius animus ab improbitate liber, ac purus est.*

CAPVT VNDECIMVM.

De aliis rebus vitandis à Superiore, dum à subdito recipit rationem conscientiae.

SEXTò. Cum contingat in ratione conscientiae reddendâ, ut subditus referat aliqua de aliis, emendatione vel correctione digna, si tunc Superior aliquid diceret contra sic delatū, quod, si resciret delatus, offenderetur, non bene Superior suo officio tunc fungeretur (etiam iudicio P. Claudij, id verantis fieri, alio quoque tempore) duas ob causas.

Primò, quia ordinariè contingit, audita tunc à Superiore referri alicui alteri amico ex confidentiâ, (et si id Superior prohibuerit) vnde tandem res veniunt ad aures delati; quod solùm in causa est, ne delatus postea velit se sincerè Superiori aperire, sciens sui non bonam factam mentionem eorum illo altero, qui ei reddidit rationem conscientiae.

Secundò, ille ipse, qui conscientiam Superiori reddendo audiuit talia ab eo dici, de delato à se, meritò timere potest, ne & ipsi hoc ipsum contingat, dum aliquis alius, aliquid de illo dicit

Sup.

Superiori in ratione conscientia. Et hac ratione & deferens, & delatus, habebit occasionem non aperiendi in ratione conscientia ea, quæ de se, & de aliis aperire deberet. Et dicit fortè illud vulgatum: *Hodie illi, cras mihi hoc ipsum continget.*

Quid ergo tunc Superior facere debet?

Respondeo, nihil profus dicat contra delatum dum accipit rationem conscientia, sed taceat, nil pro, nil contra, ostendens. Sed si deferens diceret delatum à se, sibi esse causam alicuius peccati, tunc hoc tantum potest deferenti dicere, quod est necesse ad preferendum eum à lapsu futuro, contra delatum tamen nihil dicat, quod delatus nollet de se dici, quin potiùs excuset, iuxta monitum S. Bernardi, vel intentionem, vel inconsiderationem delati, aut ignorantiam, aut vehementiam tationis, aut quippiam aliud adferendo in medium, quod culpam delati vel possit excusare vel minuere. Hac enim ratione & delatus ad Superiorem, si id relciet, concipiet magnum affectum benevolentia erga Superiorem, & ei sincerè suo tempore se aperiet, & deferens ad eandem sinceritatè magis excitabitur, videns à se delatum, ita à Superiore tractari quodammodo, quemadmodum benignissimum cor Iesu tractavit illam faminam acculatam, & in adulterio deprehensam.

Quando verò Superior haberet in suo domicilio aliquem valde dyscolium, vel occurrè nocentem Domesticis suà peruersa conuersatione, & mala instillantem dictamina, & ob eius duritiam, tentatis modis omnibus ad eum emendandum, non possit eum ad bonum statum reducere, tunc talium conuersationem non tempore rationis conscientia, sed multò ante, vel post illam, omnino prohibeat iis, qui debiles eum sint, & non solè in virtute, possent ab eo corrumpi. Et quòd Superior tunc id facere debet, cum exita rationem conscientia suos subditos alloquitur, saltem semel in Mense, iuxta præscriptum in Reg. 26. Prepositi, & 25. Rectoris. Ad tempus verò rationis conscientia, in quo nil eà reddens vili odiosam, debet tractari, talia monita non reiciat, sed multò antè id faciat, vel postea. Quod non erit Superiori difficile, si fideliter suæ considerationis horam sibi præscriptam expediet. In eà enim etià de his rebus cogitare debet, quomodo paternè & blandè ratione conscientia à suis exiger, ne tunc cogatur quinquà irritare, & afflictum à se dimittere. Et sic inueniet modos, quibus multò antè adhibitis, odiosa, antea expediet. Quamobrem prudentes Superiores, valdè cauent ne ante tempus rationis conscientia immediatè reddendæ, etiam pœnitentis iustis contristent & perturbent breui reddituros rationem conscientia. Et qui prudentes, & cum Deo coniuncti sunt, benè inue-

Lancij Opusc. Tom. 2.

nient modum suam impediendi & emendandi defectus pœnâ dignos, non irritando, nec offendendo subditum, paulò post venturum ad reddendam rationem conscientia.

Septimò, Cum sapè reddentes rationem conscientia, siue ex verò & iusto zelo, siue ex inordinato affectu soleant de Domestico aliquo, Superiori voce, vel scripto referre aliqua, cum aliquà exaggeratione, & significatione commoti contra aliquem affectus, si tunc Superior non blandè, nec amanter, non vt pater, sed vt Iudex statim condemnans eius dicta, vel scripta, verbis valdè pungentibus, ei responderet, præsertim dicenti aliquid contra aliquem Superiori charum, contra Societatis præscripta eum eo procederet. Vult enim Societas blandè, & amanter, per modum patris, non iudicis, tractari reddentes rationem conscientia, & ita dimitti à Superiore, vt cum consolatione abeant, & cum desiderio redeundi sapius. Quod non facient, si à Superiore sibi dici audiant, quòd detrahant alteri; quòd pasquillos, vel libellos famosos contra alterum ipsis porrexerint: quòd calumniati sint illum, quòd illi iniuriam fecerint: quòd accusarint meliores, quàm sint ipsi: &c.

Hoc punctum est diuersum à primo, quia in illo est sermo de subdito tantum de rebus suis propriis agente. hinc de agente de aliis.

Quid ergo Superiori faciendum tunc, si deferentem suspicetur falsa dicere?

Respondeo, Nil determinando pro & contra, dicat se rē consideraturum, & si opus erit, adhibiturum remedium, & sic sine vllà confusione dimittat à se eum, qui ei rationem conscientia reddidit. Post aliquod verò tempus, re benè perspecta, etiam non vocando datà operà propter hoc solum, illum, qui de altero illa retulit, sed occasione aliqua oblatà, dum in eum occurrentem, vel transeuntem, incidet Superior, quasi casu blandè eum ad suum cubiculum inuitet, vel, si nullus est præsens, in ipso ambulacro, vel ambitu, dicat illi voce demissa & blandè, se rem examinasse, & prouidisse, & non inuenisse in eo statum, in quo visa est fuisse aliquibus. Hac enim suauitate ratione, & ille agnoscat suū defectum, si malitiosus fuit, & crescat in benevolentia erga Superiorem, videns eum nō precipitem in ferendis, sinistris iudiciis de accusato. Et hanc ipsam paternam agendi cum accusatis rationem, sibi quoque non defutura sperabit, si accusabitur in ratione conscientia ab aliquo: & ad sincerè se ei semper in illà aperiendum excitabitur.

Quòd si alio tempore extra rationem conscientia deprehenderet, delatorem falsò aliquè accusasse, tunc acrius (intra tamen limites mansuetudinis) debet accusatori ostendere, accusatum esse innocentem. Ita enim illi, quantū

N fatis

fatis est, eius falsitatem ostendet, & ut agnitam modis solitis & debitis expiet, & à se, iracundâ reprehensione non adhibita, non alienabit. Minus enim malum est, non punire tam grauitate accusatorem, prout mereretur, si is culpam suâ agnouit, quàm puniendo, prout meretur, eum ad indignationem, & murmuraciones & auersionem a Superiore, quandoque & ad uocationis contemptum concitare. Sapientis est autem, inter duo mala minus eligere. Omitto breuitatis causâ ad hoc confirmandum sacra & profana exempla. Certum est, Sanctos Prælatos, in Ecclesiâ Dei celebres, sic cum suis imperfectis subditis cum magno fructu, & eorum subsecutâ emendatione processisse. Alios contraria incedentes viâ, multos ad desperationem, vel ad peccata maiora incitasse, & nihil retulisse utilitatis; sed sibi quoque multum nocuisse, conciliatâ à se subditorum alienatione, & nullâ subsecutâ eorum emendatione.

CAPVT DVODECIMVM.

96.

a. S. Th. in
4. d. 17. q.
3. a. 3. q. 4.
ad 5.

Palud.

ibid. q. 5.

Maior.

Alens.

Alfiosod.

Adrian.

Per. Soto

Caic. Ca-

rus. Sor.

Medina

Valent.

to. 4. d. 7.

q. 11. pun.

r. §. 6. Af-

ferto,

qui hos

auctores

citat, &

ait alios

quoque

commu-

niter id

sentire. Et

infra citat

alios.

Idem do-

cet Sua. 2.

to. 4. §. p.

d. 2. §. 2.

Henric.

l. 5. c. 12.

num. 5.

Bon. disp.

3. de poen.

q. 5. l. 2. p.

2. §. 4. dif-

fic. 4.

Filliuc.

et. 7. de

confess.

c. 5. q. 5.

De seruandis alijs rebus in excipienda ratione conscientie.

O Claud. Monet Societas Superiores, ut in ratione conscientie ita procedant cum subditis, ne subditi modo procedendi secum Superiorum alienati, Theologicis ratiocinationes, & periculorum species excoguent, quibus sibi persuadeant, se nullâ lege teneri ad se tanto cum damno detegendo. Et ait, hac opinione atque auocatione animorum, vix perniciosius quicquam ad bonam administrationem Societatis esse posse.

Atqui omnia illa, quæ supra vitanda esse dixi, subditos ad tales ratiocinationes, & alienationes conducunt. Signum ergo est, etiam ex hoc effectu, modum illum à me improbatum, esse contra Spiritum & Institutum Societatis. Inter ratiocinationes enim noxias & Societati, & subdito, alienatus asperitate Superioris animus, valde apparentes has menti imprimeret, & iuxta eas sibi formaret conscientiam, ac sua mala occultaret, discurrendo secum sic: Possum sine villo peccato non confiteri quedam peccata mortalia, nunquam confessione expiata, si probabiliter putem grauitate id mihi nociturum, vel alteri, si tali Confessario. Nulla in confessione dicam, vti est communis & certa sententia grauissimorum Theologorum a. Ergo multo magis possum non aperire Superiori duro & asperro, & non paternè procedenti, casus reseruos, in quos incidi (præsertim à quibus iam absolutus sum validè ab alio) quos extra confessionem non teneor sub peccato mortali ei dicere, vti teneor dicere in confessione coram tali Sacerdote, à quo nil damni grauis timere possim. Itè, suggerere posset dæmon talibus aliam ratioci-

nationem huiusmodi. Quamuis quilibet sub peccati mortalis obligatione teneatur aliquando corrigere peccantes mortaliter, tamen non tenetur illos corrigere, si non speret emendationem, & timeat probabiliter aliquod sibi damnum inde securum. Cum ergo non teneatur sub villo peccato me extra confessionem sincère Superiori aperire, quia nulla Regula ex se nos obligat ad vllum peccatum, & expertus sum in me, vel in alijs Superiorem N. in ratione conscientie pessimè tractare subditos, & peius etiâ, quàm debeant Iudices etiam iusti, qui tenentur ferre sententias contra fures, & latrones, sine ira, & commoti animi signis, vti & ipsi carnifices, dū eos supplicio capitis afficiunt. Ergo non teneor me illi aperire, sed me referuabo ad Superiorem, suos paternè tractantem. Etsi teneatur sub peccato mortali, rem alteri furto ablatam valoris tenu ducatorum restituere, si possim, tamen non teneor ita illam ei restituere, vt agnoscat me illam furatum esse, ne patiar famam iacturam; quæ doctrina certissima est. Ex quâ subditus imperfectus & immortificatus, deduceret talem conclusionem: Ergo cum non sit obligatio peccati mortalis, vt me sincère aperiam Superiori, non me illi candidè aperiam, quia scio eos, qui se candidè aperiant, incidere in peiorem ab eo tractationem, quàm sit infamia, quæ incurreretur ob agnitum alicuius furum tritum ducatorum. Ne ergo ad has perniciosas ratiocinationes, & similes alias, vel tentati, vel immortificati prolabantur, exigenda est ab omnibus ratio conscientie modo paternè, non asperro, & iudiciali, supra improbatò; in sequentibus adhuc magis enucleando.

Nond. Etiam illa verba, vel eis similia, dicta post auditam rationem conscientie: *Doles, quod contra te nihil habeam*: non conciliant beneuolentiam, siue ioco, siue seriò dicantur. Ostendunt enim Superiorem dolere, quod non habeat materiam, quæ eum faciat Iudicis partes agere, & dimittere confusum. Quasi verò illud tempus sit ad dicendum contra alios, cum pro hac re totum habeat annum.

Decimò. Contra Societatis voluntatem est, nõ tantum id quod supra §. 6. retuli, dum Superior acceptâ occasione à subdito nominante personam aliquam indigentem emendatione, contra illam dicit aliquid; sed etiam de personâ à subdito non commemoratâ in ratione conscientie, diceret hæc, vel similia: *Videmini mihi habere aliquid de spiritu Politico talis Patris, N. vel: Placeat mihi hac vestra humanitas, & affabilitas, nisi eam didicissetis ab hoc, vel à talibus N. N.*

Vndecimò. Vehementer etiam terret subditos, si Superior, præsertim Prouincialis, accipiens rationem conscientie ab aliquo, habeat expansum ante se librum, vel chartam, in quâ singulorum nominibus adscribitur solent defectus aliorum, qui Superiori vel alijs, vel tẽpore visitationis Domicilij illius, referuntur. Et adhuc magis ea